

УКРАЇНА – РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА: СПІВПРАЦЯ ТА МИТНІ ВІДНОСИНИ

© Дорош М. М., 2014

Порушуються питання міжнародної співпраці двох держав-сусідів, забезпечення процесу ведення митної політики. Особливу увагу приділено митним відносинам та законодавству, що є важливими важелями ведення митної справи.

Приєднання до Європейського Союзу є пріоритетом зовнішньої політики України, тому досвід нашого стратегічного партнера Польщі, здобутий у процесі ведення переговорів щодо приєднання до Європейського Союзу, є надзвичайно цінним для нашої держави у контексті євроінтеграційних зусиль України. Митна політика є одним з основних інструментів протекціоністської політики держави.

На цьому етапі всебічного розвитку нашої молодої держави необхідною складовою українсько-польського співробітництва є належна діяльність митної системи та відповідно митні відносини.

Ключові слова: Європейський Союз, міжнародне співробітництво, митне законодавство, митні відносини, інтеграція, митні інтереси.

М. М. Дорош

УКРАИНА – РЕСПУБЛИКА ПОЛЬША: СОТРУДНИЧЕСТВО И ТАМОЖЕННЫЕ ОТНОШЕНИЯ

Задаются вопросы международного сотрудничества двух государств-соседей, обеспечение процесса ведения таможенной политики. Особое внимание уделено таможенным отношениям и законодательству, является важным рычагом ведения таможенного дела.

Присоединение к Европейскому Союзу является приоритетом внешней политики Украины, поэтому опыт нашего стратегического партнера Польши, полученный в процессе ведения переговоров по присоединению к Европейскому Союзу, является чрезвычайно ценным для нашего государства в контексте евроинтеграционных усилий Украины. Таможенная политика является одним из основных инструментов протекционистской политики государства.

На данном этапе всестороннего развития нашего молодого государства необходимой составляющей украинско-польского сотрудничества есть надлежащая деятельность таможенной системы и соответственно таможенные отношения.

Ключевые слова: Европейский Союз, международное сотрудничество, таможенное законодательство, таможенные отношения, интеграция, таможенные интересы.

М. М. Dorosh

UKRAINE – REPUBLIC OF POLAND: COOPERATION AND CUSTOMS RELATIONS

The article raises questions of international cooperation between the two neighboring states, ensuring the process of keeping customs policy. Particular attention is paid to customs relations and legislation that is important levers driving customs.

Joining the European Union is a priority of Ukraine's foreign policy experience as our strategic partner in Poland gained in the process of negotiating to join the European Union, is extremely valuable to our country in the context of European integration for Ukraine's efforts. Customs is one of the main tools protectionist policy.

At this stage, the full development of our young state a necessary part of the Ukrainian-Polish cooperation is the proper activity of the customs system and in accordance with customs relations.

Key words: European Union, international cooperation, Customs legislation, relationships, integration, custom interests.

Постановка проблеми. Європейський вибір України зумовлений усвідомленням інтеграції як чинника сприяння державній незалежності, національній безпеці, політичній стабільності, економічному розвитку, інтелектуальному прогресу, відновленню європейської сутності країни. Ставлячи перед собою мету інтеграції до європейських структур, Україна усвідомлює, що західним державам належить провідна роль у сучасній міжнародній системі, зокрема у світовому економічному комплексі і в міждержавних інституційних механізмах управління глобальними і регіональними процесами [2].

Аналіз останніх досліджень. Актуальність та необхідність вирішення проблеми цієї тематики знаходить своє відображення у численних наукових працях українських і зарубіжних учених. Статті та наукові матеріали Я. Б. Герасимчук, С. Я. Ковальчук, І. Г. Бережнюк, О. Ковальської, Ю. П. Битяка, К. К. Сандровського, В. В. Мицика, В. О. Василенка, Б. І. Кучера, Є. А. Макаренка, А. Мішука та інших й досі є постійним предметом для вивчення і заслуговують на детальний розгляд та подальше обговорення.

Мета роботи – визначення основних пріоритетів і наведення певних перспектив щодо розвитку та ефективної співпраці двох незалежних держав. Йдеться про митні відносини між Україною та Республікою Польща, що є необхідними під час інтеграції у Європейський Союз.

Виклад основного матеріалу. Формування українсько-польських відносин нового типу стало можливим завдяки докорінним змінам у Європі наприкінці ХХ ст. Розпад Радянського Союзу, поява незалежної України, розпад комуністичної системи в Польщі, демократизація незалежних держав на початку 1990-х років, геополітичне розташування, територіальна близькість, традиційні економічні зв'язки та взаємний інтерес створили сприятливі передумови для того, щоб відносини між Україною та Польщею набули якісно нового виміру. Діалог української та польської опозиційної еліти, розпочатий в умовах радикальних змін у СРСР, також позитивно позначився на розвитку двосторонніх зв'язків. У цей період політичні партії та позаурядові структури Польщі, зокрема представники партії “Солідарність”, починали налагоджувати взаємини з українською опозицією.

Характеризуючи українсько-польські відносини згідно з критеріями стратегічного партнерства, доходимо таких висновки: між Україною та Польщею існує співпраця у кількох стратегічних сферах – економічній, політичній, соціально-гуманітарній.

Підтримка і розвиток рівня партнерства між Україною і Польщею дуже залежить від збереження нинішніх політичних контактів, зміцнення суспільного діалогу, а також успіху реформаторської політики в Україні. Республіка Польща – вигідний і корисний партнер для України. Відносини з цією країною мають непогане підґрунтя та перспективи для розвитку [3].

2 грудня 1991 р. Республіка Польща першою у світі офіційно визнала державну незалежність України, а вже 4 січня 1992 р. між двома державами були встановлені дипломатичні відносини. 18 травня 1992 р. підписаний міждержавний українсько-польський Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво.

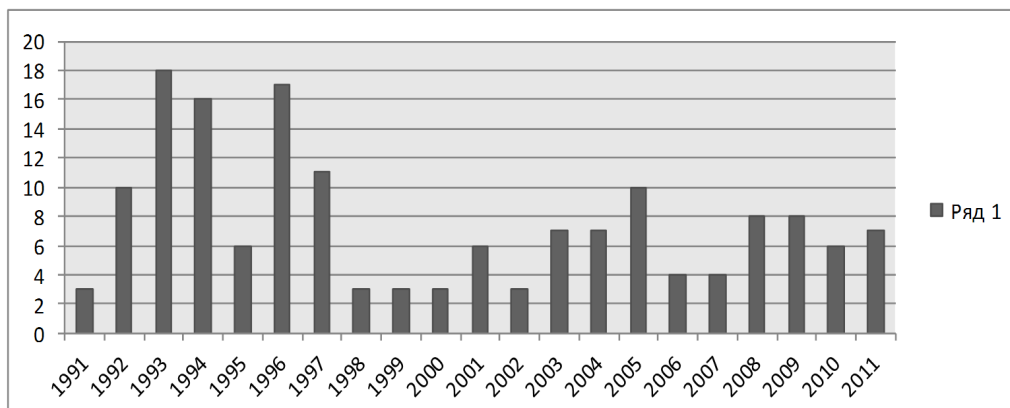
Необхідно відзначити динамічний, поступальний характер розвитку українсько-польського співробітництва, що зумовлений збігом національних інтересів країн-сусідів у багатьох сферах, їхніми глибинними історичними та культурними зв'язками [6].

21 грудня 2007 року Республіка Польща приєдналася до Шенгенської конвенції (Шенген – територія без паспортного та митного контролю на внутрішніх кордонах держав, які є членами Шенгенської конвенції). З цієї дати Республіка Польща застосовує спільні правила для в'їзду та перебування іноземців, дійсні у Шенгені.

Європейський Союз є безмитною зоною. Товари, куплені в одній країні ЄС, можуть бути ввезені до іншої, в принципі без кількісних обмежень і митних зборів. Однак, незважаючи на відсутність мита як такого, у різних країнах Євросоюзу, в тому числі й у Польщі, діють місцеві податки на імпорт більшої кількості товарів певних категорій (як правило, тих, що мають акцизи).

Громадяни України можуть в'їжджати, перебувати на території Республіки Польща, а також прямувати через територію цієї держави транзитом за наявності чинного проїзного документа та Шенгенської візи. Кордони з іншими державами Шенгену можна перетинати без прикордонного та митного контролю. Ліквідація митного контролю на кордоні однак не означає відмови від нього – він може бути здійснений у будь-який момент по усій країні [4].

Сьогодні договірно-правова база двосторонніх відносин між Україною та Республікою Польща нараховує більше, як 159 документів міждержавного, міжурядового міжвідомчого рівня, серед яких є декларації, угоди, протоколи та конвенції (рисунок).

Кількісний показник договірно-правової бази між Україною та Республікою Польща 1991

Аналізуючи зовнішньоекономічну співпрацю України і Республіки Польщі на сучасному етапі, можна виділити ключові напрямки реформування та розширення економічних контактів між Україною та Польщею, інвестиційну співпрацю, підтримку та допомогу Республіки Польщі в питаннях інтеграції України у європейську спільноту та скасування для українців візового режиму з країнами ЄС. Двостороння співпраця розвивається на рівні транскордонного співробітництва, регіональних проєктів тощо.

Наприклад, за ініціативою Державної митної служби України у 2007 році був створений Українсько-Польський Центр Академії митної служби України. Головна мета діяльності Центру – сприяння розвитку українсько-польського співробітництва у сфері вищої освіти і культури, а також розвиток співробітництва у сфері підготовки і перепідготовки кадрів для митних органів.

На сучасному етапі розвитку багатополарного світу жодна країна не здатна розвиватися ізольовано. Посилення інтеграційних процесів на макро- та мікрорівні пояснюється зростаючою взаємозалежністю економік окремих країн і має прояв в укладанні дво- та багатосторонніх угод щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Митне законодавство – сукупність правових норм, які регулюють порядок ввезення, вивезення та транзиту товарів, ручної поклажі та багажу пасажирів, міжнародних поштових відправлень, валютних та інших цінностей, стягнення мит, зборів та інших платежів або встановлення пільг, заборон та обмежень, а також контролю за переміщенням товарів через митні кордони.

Відповідно до Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Польщі про співробітництво і взаємодопомогу у митних справах, митні органи надаватимуть допомогу один одному у спосіб і за умов, передбачених угодою, з метою забезпечення правильного застосування митного законодавства шляхом взаємодопомоги у сфері запобігання, виявлення та розслідування порушень митного законодавства.

Допомога надається в адміністративному та судовому провадженні, а також у провадженні за участі органів прокуратури або під її наглядом. Допомога у межах угоди надається відповідно до законодавства країни Договірної Сторони, що запитується, і в межах компетенції і можливостей її митних органів. Угода не стосується сфер співробітництва, передбачених іншими міжнародними зобов'язаннями Договірних Сторін, особливо тих, що стосуються правової допомоги у кримінальних справах.

Варто зазначити, що митні органи обох держав надають один одному технічну допомогу, особливо шляхом:

- обміну працівниками митниць з метою ознайомлення з технічними засобами контролю, що застосовуються і становлять взаємний інтерес;

- навчання і допомоги в удосконаленні професійних навичок працівників митниць;

- обміну експертами з митних питань;

- обміну професійними, науковими і технічними відомостями з митних питань [7].

Загалом митна служба Республіки Польщі здійснює регулювання у сфері:

- заходів державної митної політики щодо регулювання цілей та обсягів міжнародної торгівлі (моніторинг виконання митних квот тощо);

- дотримання національних і міжнародних митних правил щодо заборони обмежень у міжнародній торгівлі, підписаних Республікою Польщею двосторонніх та багатосторонніх угод з питань митної справи;

- контролю за іноземною валютою [5].

Управлінські проблеми митної служби Республіки Польщі щодо реалізації нових завдань в умовах вступу до Європейського Союзу потрібно розглядати у межах основних аспектів:

- зміни компетенції митної служби;

- організаційної структури митної адміністрації;

- кадрових питань;

- пристосування до сучасних інформаційних систем [1].

Польська митниця у перспективі передбачає стандартизацію і гармонізацію митних процедур, щоб зробити свій кордон фільтруючим, але однозначно й відкритим. З удосконаленням електронної бази на переходах будуть перевірятися 5–10 % вантажів. Співпраця дасть змогу уникнути подвійного контролю. Поліпшення інфраструктури уможливить створити додаткові смуги для транзитного та порожнього транспорту. Але, як вважають польські митники, все це буде можливим лише за умов двосторонньої співпраці і міжнародного інвестування.

Забезпечення митних інтересів саме й дозволить сформулювати баланс інтересів держави та бізнесу у світі європейського вектору інтеграції України. Для цього доцільно використовувати концепцію задоволеного інтересу, яка містить цілі митної політики, стратегії розвитку митної справи, алгоритми митних процедур, стимули та обмеження суб'єктів митних інтересів.

Новим Митним кодексом України передбачено приведення митного законодавства України до європейських стандартів. Однією з головних новацій закону стали зміни до порядку визначення та коригування митної вартості товарів і розширення права заявника під час вирішення відповідних спірних питань із митними органами. Зокрема, встановлюється чіткий перелік підстав для відмови у митному оформленні товарів за заявленою декларантом вартістю товарної партії.

Висновки. Варто зазначити, що мета міжнародного співробітництва на двосторонньому рівні – знайти компромісний варіант, взаємовигідний для двох сторін із погляду реалізації національних інтересів і стратегічних пріоритетів. Міжнародне співробітництво, насамперед між державами, зумовлює необхідність співпраці й у сфері організації та здійсненні митної справи. Держави та інші

суб'єкти міжнародного права активно співпрацюють у галузі митної справи. Це ще раз доводить існування та необхідність міжнародного митного права, що, своєю чергою, є системою принципів і норм, яка регулює відносини між державами та іншими суб'єктами міжнародного митного права у сфері митної справи.

Сьогодні Україна має найрозвиненішу мережу міжрегіональної співпраці саме з Республікою Польща. Базовим документом українсько-польського міжрегіонального співробітництва є Угода між урядами України та Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво, підписана 24 травня 1993 року. Зазначеним міжнародним договором закріплюються правові засади співпраці органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування України та Республіки Польща, зокрема в економічній, культурно-гуманітарній, освітній та туристичній сферах.

1. *Ministerstwo Finansów* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://www.mf.gov.pl>. 2. *Адміністративне право України: підруч.* / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О. В. Дяченко та ін.; за ред. Ю. П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с. 3. *Відносини України з Республікою Польща* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : http://pidruchniki.com/1625070755640/politologiya/vidnosini_ukrayini_respublikoу_polscha. 4. *Ковальська О. Візи та правила в'їзду до Республіки Польща* / О. Ковальська. – *Польське право для українців*. – 2012. – № 4. 5. *Мароха В. Митне регулювання в ЄС та в Україні: порівняльно-правове дослідження* [Текст]: наук.-прак. посіб. / В. Мароха, Н. Олійник, О. Омельченко. – К. : Ніко-Принт, 2005. – С. 459. 6. *Політичні відносини між Україною та Республікою Польща* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://poland.mfa.gov.ua/ua/ukraine-pl/diplomacy>. 7. *Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво і взаємодопомогу у митних справах від 18.12.1995 року.*